

EUGEN ȘERBĂNESCU

Experiența

piesă într-un act

Personajele

BĂTRÎNUL TUDOR

MIRON GIURGIU

PAVEL CALOMFIR

TOMA

TONY VRĂBIESCU

LUIZA

UN TINĂR FOARTE TINĂR

VOCI

RADU ARVINTE

Născut la Giurgiu în anul 1952, Eugen Șerbănescu, cercetător științific în domeniul aeronauticii, a fost atras, încă din anii studenției, de uneltele scrisului, colaborând la revista „Flacăra” și la ziarul „Scinteia tineretului”.

La începutul anului 1980, a debutat ca autor dramatic, în Cenaclul dramaturgilor, inițiat de revista „Teatrul”, unde i-a fost citită și discutată piesa *Sensul acelor de ceasornic*. Au fost remarcate, atunci, capacitatea autorului de a crea situații dramatice, de a contura personaje, vioiciunea dialogului — semne certe ale unei vocații. Între timp, în redacția noastră, au fost citite și alte piese ale tinărului autor. Experiența, piesa scurtă pe care o publicăm în paginile următoare, dezvăluie o nouă față a talentului lui Eugen Șerbănescu, marcând un pas spre maturizarea mijloacelor sale de dramaturg.

Scena inchipuite, în trei puncte ale ei — pe care le-am putea numi, de exemplu, puncte de vedere —, trei spații dintr-o instituție serioasă, și anume: poarta și ghereta portarului, un birou de proiectare, cu o planșetă în perfectă stare de funcționare, și un cabinet de director, cu anticameră cu tot. Când acțiunea ocupă unul dintre aceste trei spații, celelalte două sînt îngropate în întuneric, cu toate că frontiera dintre ele nu poate rămîne decît imaginară.

Tabloul 1

Spațiul portarului Tudor.

E dimineată. Dintr-un difuzor bine agățat în perete se aud ultimele acorduri ale Imnului de stat. Un om în vîrstă, cu părul alb, chiar foarte alb, își face de lucru. Mai precis, face o cafea. Din difuzor se aud tot feluri de anunțuri, caracteristice momentului. Omul toarnă cafeaua într-o cană, suflă puțin în degete pentru că s-a ars, își răsuțește o țigară

„Mărășești”, o aprinde și se uită la ceas. Are un ceas burduhănos, cu două sonerii respectabile. Mormăie în barbă.

TUDOR: Ce naiba face băiatul ăsta? O fi pierdut trenul? (Trage adînc din țigară. Are mișcări abrupte, dintr-o bucată, o voce groasă, bolovănoasă. Mina stingă o ține lipită de șold, nu se știe din ce cauză. Pe neașteptate, ceasul începe să sune. Tresare.) Ai înnebunit? Taci din gură! Nu e momentul tău acum! (Ca prin minune, soneria se stinge, înțelegînd, se pare, vorba omenească. În gheretă intră

- Miron Giurgiu, 28—30 de ani, îmbrăcat cam fistichiu. Salută cu un amestec de respect și camaraderie.)
- GIURGIU : Bună dimineața, omule !
- TUDOR : Bună dimineața să-ți fie inima ! Cam tirziu, băiete, cam tirziu... S-a răcit cafeaua.
- GIURGIU : Ce să fac, omule, a întârziat locomotiva.
- TUDOR : Vrei să spui... trenul !
- GIURGIU : Ba nu, vreau să spun locomotiva. Întotdeauna locomotiva întârzie, nu trenul. Trenul, săracul, e nevinovat. Trebuie să spunem lucrurilor pe nume și în acest domeniu, al trenurilor.
- TUDOR : Și crezi că, dacă le spui pe nume, n-or să mai întârzie ?
- GIURGIU : Ba da. Dar să știm și noi pe cine să tragem la răspundere. Să terminăm odată cu fuga asta... fuga de răspundere. (*Scotea un pachet de țigări lungi.*) O țigară bună ?
- TUDOR : Mulțam, eu nu schimb niciodată țigările.
- GIURGIU : Mă rog, fiecare cu stilul lui. Eu respect libertatea de opinie. (*Soarbe din cafea.*) Azi avem numai 15⁰⁰, năut. Progresăm. (*Soarbe.*) Ia spune, omule, ce-ai făcut zilele astea ? Ai executat munci de țăran ?
- TUDOR : Am executat, băiete. Simbăta și duminica, redevin țăran... Am avut și un vis... care nu-mi dă pace.
- GIURGIU : La Tintava ?
- TUDOR : La Tintava. Te prinde mirarea ? Mai sînt locuri unde se poate visa.
- GIURGIU : Ce vis ?
- TUDOR (*ezită*) : Eu îți spun, dar să nu rizi de mine !
- GIURGIU (*contrariat*) : Omule ! Se poate... ?
- TUDOR : Păi, se făcea că mă plimbam așa, fără țintă, prin uzină. Dar nu oricum. Nu mă plimbam oricum. Du-ceam ceva în brațe... Sînt sigur că du-ceam ceva în brațe, nu mai știu ce... Am uitat. Am uitat...
- GIURGIU : Cine știe, omule... Vis. Nu trebuie să dai prea multă atenție.
- TUDOR : Nu știu... Nu știu ce căutam printre strungurile voastre și printre bancurile voastre de probe. Eu nu intru niciodată în hală. Cred că am îmbătrînit, băiete...
- GIURGIU : Fleacuri, omule. Te gîndești prea mult.
- TUDOR : Adevărat, fleacuri. Miron, aș vrea să te întreb ceva... Dar, așa, oblu. Ca pe vremea tinereții mele.
- GIURGIU : Ca atunci cînd urmăreai dușmanii poporului prin pădurile Tintavei ?
- TUDOR : Ca atunci. Tu te oprești aici la mine pentru că-ți face plăcere, sau pentru că... ai un timp, dimineața, cu care tot n-ai ce face ? Adică, mă gîndesc că...
- GIURGIU (*cuprinzîndu-l pe după umeri*) : Ce vorbe sînt astea, omule ? Sîntem prieteni.
- TUDOR : Nu vād ce interes ai să fii prieten cu un biet portar... bătrîn... și, pe deasupra și inva...
- GIURGIU : Îți trebuie un interes ? Îmi place cafeaua pe care o faci. (*Citeva clipe, cei doi se privesc în tăcere. Pe geamlîc gheretei încep să alunece umbre.*)
- O VOCE : 'neața, Tudore !
- ALTĂ VOCE : Salut, Tudore !
- ALTĂ VOCE : Să trăiești, Tudore !
- TUDOR : Să trăiți, copii, să trăiți ! Au început să vină oamenii.
- (*Apare Pavel Calomfir, om la 50—55 de ani, directorul uzinei.*)
- CALOMFIR : Bună dimineața, Tudore !
- TUDOR : Bună dimineața, Pavel ! (*Dau mina. Schimb de saluturi reci între Calomfir și Giurgiu.*)
- CALOMFIR : Ce mai veste-poveste de la Tintava, Tudore ?
- TUDOR : Crește satul, Pavele, crește satul. Nu mai cunosc oamenii. Și, par-că-mi pare rău...
- CALOMFIR : Dar aici, la noi, te simți bine ?
- TUDOR : Mă simt, mă simt bine.
- CALOMFIR : Bravo. Dacă ai ceva nemulțumiri, să-mi spui. (*Salută și iese.*)
- TUDOR : Ce nemulțumiri să ai la poartă ? !... Băiete, tare-aș mai vrea să am iarăși 20 de ani, și să intru pe poartă dimineața, și să-i spun portarului : „Bună dimineața, bătrîne !” și să-mi vād de drum. Tare-aș mai vrea... (*Intră Radu Arvințe, cam de aceeași vîrstă cu Giurgiu, dar îmbrăcat corect, cu costum și cravată.*)
- ARVINTE : 'neața, Tudore ! (*Către Giurgiu.*) Mergi ? (*Giurgiu are o clipă de ezitare.*)
- TUDOR : Du-te, băiete. Te-asteaptă experiența. Trebuie să reușești să te reabilitezi. Ai uitat ? (*Miron oftează, se ridică și iese împreună cu Arvințe.*)
- ARVINTE : Am prins adineauri una bună. O știi pe-aia cu porcul, pisica și cîinele ? Nu ? ! E fantastică ! Ascultă. Zice că odată, cînd erau împreună, porcul, cîinele și pisica au început să se destăinuiască unul altuia. Și ce să vezi... (*Ies. Pe geamlîc alunecă umbre.*) Voci care îl salută : „Să trăiești Tudore ! Salut, Tudore ! Noroc, Tudore !)
- TUDOR : Să trăiți și voi, copii ! (*Își a-prinde, cu mina teafără, o țigară. Pe geamlîc continuă să alunece umbre.*)

Tabloul 2

Spațiul directorului Calomfir. Calomfir, la birou, apasă o clapă.

CALOMFIR : Luiza, ce-avem astăzi ?

(Luiza vine din anticameră cu o listă.)

LUIZA : Astăzi avem ce-am avut ieri și ce vom avea și mâine.

CALOMFIR : Te-ascult. Dar scurt.

LUIZA : Cantina.

CALOMFIR *(tot timpul cu glas egal)* : Iarăși ?

LUIZA : Oamenii nu sînt mulțumiți. Mincarea e proastă. Condiții neigienice. Vor să se spele pe mâini și n-au unde.

CALOMFIR : Altceva.

LUIZA : Telefonul.

CALOMFIR : Iarăși ?

LUIZA : Oamenii sînt nemulțumiți. Vor să vorbească la telefon, dar acesta nu există. A fost un telefon public, dar a fost desființat. S-a considerat că n-avem destui vorbitori pe cap de telefon.

CALOMFIR : Altceva.

LUIZA : Florile.

CALOMFIR : Iarăși ?

LUIZA : Nu vor să ne dea „Regina nopții”. Pretind că e o floare reacționară. Propun „Ciuboțica cucului”. Trebuie semnătura ministrului.

CALOMFIR : Altceva.

LUIZA : Inginerul Giurgiu.

CALOMFIR : Iarăși ?

LUIZA : Complex al persecuției. Sindrom obsesiv : experiența.

CALOMFIR : Altceva.

LUIZA : Eleonora de la secția A1B2C3D4 E5 se mărită. Șeful ei, Tony Vrăbiescu, n-o lasă. El consideră că ea nu și-a terminat toate reperele.

CALOMFIR : Altceva.

LUIZA : Atît.

CALOMFIR : Mulțumesc, Luiza. Fă-mi o cafea.

LUIZA : Pavel, cafeaua îți face rău. Oana mi-a ordonat să-ți fac ceai. Ceai de găbenele.

CALOMFIR : Oana ordonă acasă, i-ajunge. Eludează-o în problema cafelei. Cred că exagerăm în problema apelativeilor.

LUIZA : Să nu-ți mai spun... Pavel ?

CALOMFIR : Ba da. Dacă am început, să mergem pînă la capăt. Dacă am cap să mergem pînă la început. Dă-mi-l pe Tony.

LUIZA : Numai să-l prind. *(Iese. Apare Giurgiu. Vrea să intre la Calomfir. Luiza îl oprește. Se luptă cu el. El insistă. Ea rezistă. În cele din urmă, strigă din toate puterile.)* Bine, Luiza, lasă... Mulțumesc.

CALOMFIR *(cu aceeași voce egală)* : Bine, Luiza, lasă... Mulțumesc. *(Giurgiu se eliberează și dă buzna.)* Iarăși ?

GIURGIU : Da, iarăși. Iarăși și mereu. De-asta sînteți plătit, ca să vă ocupați de subalterni, nu să vă mirați că vin prea des.

CALOMFIR : Mai scurt.

GIURGIU : Mai scurt decît atît nu se poate. Aprobați-mi experiența !

CALOMFIR : În problema experienței, nu pot să eludez C.O.M.-ul.

GIURGIU : Vorbe, vorbe, vorbe ! Mă băgați la C.O.M. special ca să aveți acoperire. Să nu se spună că a fost hotărîrea unui singur om. Să se spună că a fost emanația tuturor. Veți aranja ploile, să nu-mi spuneți că nu ! Veți face presiuni asupra membrilor. Nu le veți da concedii, îi veți amenința cu diferite șicane, ca să voteze contra mea. Și, cine riscă un concediu la mare, pentru fantasmagoriile lui Miron Giurgiu ?

CALOMFIR : Nimeni. Eludează problema riscurilor.

GIURGIU : Vedeți, vedeți ? V-a luat gura pe dinainte ! Nu-mi spuneți mie, cunoscută tactică. Totdeauna se votează ce vreți dumneavoastră. Democrația, numai în teorie, în practică, Dumnezeu cu mila...

CALOMFIR : Altceva.

GIURGIU : Nu vă convine. Nu vă convine ca tineretul să vină din urmă. Să facă lucruri mai noi, mai bune, mai trainice.

CALOMFIR : Mai scurt.

GIURGIU : Mai scurt decît atît nu se poate. Vă e frică. Vă e frică să nu dau foc iarăși la un banc de probe. Ca la București.

CALOMFIR : Bine zis, iarăși. Începem să ne înțelegem.

GIURGIU : Îmi purtați ranchiună pentru că vreau să mă reabilitez. Să mă întorc la Institut cu fruntea sus. M-au încondeiat șefii mei. Aveți prejudecăți.

CALOMFIR : Eludează problema prejudecăților.

GIURGIU : Nu eludez nimic, înțelegeți, nimic. Pentru că este dreptul meu. Este dreptul meu să fac experiența. Sînt sigur de reușită, sînt absolut sigur.

CALOMFIR : Sînt sigur de absolut, sînt absolut reușită.

LUIZA *(din anticameră)* : Eu sînt absolut reușită !

GIURGIU *(care s-a aprins)* : Vă bateți joc de mine. Omul e în mina dumneavoastră un ...o... un nimic ...o jucărie. Să știți că eu ajung sus, sus de tot, în problema asta.

CALOMFIR : Eludează problema asta. *(Apasă o clapă.)* Luiza, dă-mi-l pe Tony.

LUIZA : Nu reușesc să-l prind. *(Aduce două cești de cafea. Una pentru Calomfir și una pentru Giurgiu.)*

GIURGIU (continuă perorația): Vă e frică să nu vă pierdeți scaunul, de-asta vă e frică. Dar vă repet, de data asta sînt sigur de reușită. Sistemul e pus la punct. Obțin o economie de 50%! Proiectul e senzațional! Am schimbat sistemul de ungere și alte câteva sisteme. Vom intra în producție de serie. Vom exporta și ne vom îmbogăți. Valuta va curge gîrlă, gîrlă... Vom primi felicitări. Și dumneavoastră veți primi felicitări. Toți vom primi felicitări. Poate veți fi avansat, poate nu, dar, oricum, veți primi felicitări. Vă repet, experiența, de data asta, reușește, numai aprobați-mi-o. Este experiența vieții mele, nu vă dați seama? Trebuie s-o fac. Trebuie s-o fac, cu orice preț.

CALOMFIR: Mai pe scurt.

GIURGIU: Mai scurt decît atît nu se poate. Aprobați-mi experiența.

CALOMFIR: Nu pot să eludez C.O.M.-ul.

GIURGIU: Vă e frică. Nu vă convine. Nu vă convine ca tineretul să vină din urmă. Să facă lucruri mai bune, mai noi, mai trainice. Mă băgați la C.O.M. ca să se spună că a fost emanația tuturor. Dar nu-mi spuneți mie, cunosc tactica. Veți face presiuni, veți șicana membrii, nu le veți da concedii și recuperări. Totdeauna se votează ce vreți dumneavoastră. Democrația, numai în teorie, în practică, Dumnezeu cu mila.

CALOMFIR: Altceva.

(Intuneric.)

Tabloul 3

Spațiul inginerului Vrăbiescu.

Sînt trei oameni în acest spațiu. Unul mai în vîrstă, cam ursuz și ciufut, vorbește la telefon. E chiar Vrăbiescu. Mai tîrziu, va fuma acerb. Un al doilea lucrează la planșeta în perfectă stare de funcționare. Al treilea e Radu Arvințe, care spune bancuri. Cel de la planșeta în perfectă stare de funcționare — care e tînăr, foarte tînăr — ride pe infundate.

VRĂBIESCU (la telefon): De ce s-o las, măi Pavele, să se mărite, de ce s-o las? Nu și-a făcut planul... N-a făcut nici jumate din repere. Măritiș, măritiș, dar cu reperele făcute... Nici un concediu, nici o recuperare, pînă la victoria finală asupra reperelor... (Închide telefonul.)

ARVINTE: Tony, de ce nu lași fata să-și întemeieze un cămin fericit? De ce ești obstrucționist?

VRĂBIESCU: N-am recuperări. În ziua de azi, recuperările sînt scumpe. Și voi... ia terminați cu bancurile și apucați-vă de treabă! Ați făcut aici un climat de bancuri.

ARVINTE: Sîntem în pauză.

TÎNĂRUL: Pauzele lungi și dese, cheia marilor succese.

VRĂBIESCU: Epoca asta v-a dat mină liberă, dar vă dă ea, viața, o palmă, n-aveți nici o grijă.

ARVINTE: Mie, nene? ! Eu am funcție politică. Sînt secretar U.T.C.

VRĂBIESCU: Ești tînăr, ești foarte tînăr. Ai șanse mari de reușită sau de nereușită. Tineretul în blugi...

ARVINTE: Tony, iar ai făcut o depresie. Din cauza lui Giurgiu, nu poți să suferi întreg tineretul. Ești caraghios.

VRĂBIESCU: E un climat de bancuri. N-ai nici o ședință la ora asta?

ARVINTE: Nu. Între ședințe, mai și muncim, așa să știți, (Către tînărul de la planșeta în perfectă stare de funcționare.) Tema viitoarei ședințe: eficiența muncii, condiție de bază. Trebuie să iei cuvîntul.

TÎNĂRUL (surprins): Eu? ! Și ce să spun?

ARVINTE: Îți faci autocritica. E un lucru bun.

TÎNĂRUL: Cum? ! Stai bă, stai, că nu înțeleg! Adică eu să iau cuvîntul și tot eu să mă autocritice?

ARVINTE: Da. Ce găsești anormal? Orice om civilizat se autocriticează. Uite, iei ca exemplu ziua de azi. Bunăoară, cum ai venit, o jumătate de oră ți-ai făcut cafeaua, altă jumătate de oră ai băut-o și-ai fumat țigări. Cu mine stai la taclade de două ore. Rizi de bancurile mele. Ce părere ai?

TÎNĂRUL: Da, dar tu le spui!...

ARVINTE: Ce dacă? ! E pe cine ride, nu pe cine le spune! Peste o jumătate de oră, o să-mi spui că te duci la masă. Mai pierzi și-acolo o oră. Și-atunci, unde e eficiența?

TÎNĂRUL: Păi, unde e, unde e?

ARVINTE: Păi, nu e. În schimb, e loc pentru o autocritică severă. Să te vîd. Se-așteaptă mult de la tine. Și, dealtfel, e și în interesul tău. La sfîrșitul anului, te voi evidenția pentru combativitate în ședințe.

TÎNĂRUL: Va trebui să fie o autocritică reușită, nu?

ARVINTE: Absolut. Nu-ți ascund că ești în vederile noastre și pentru alte sarcini. Dacă te descurci bine...

TÎNĂRUL: Oh, am să mă străduiesc din răspuțeri.

ARVINTE: Așa se începe. Te fac om, n-ai nici o grijă.

TÎNĂRUL (topit): Oh, vreau, vreau foarte mult!

VRĂBIESCU : Hai la mine! Sau la mine! Cîr-năciori oltenești, o nebunie! (*Ies a-mindoi și intră Giurgiu. Are niște hirtii în mină, pe care i le prezintă lui Vrăbescu spre semnare.*)

VRĂBIESCU (cu un ton egal) : Un climat de hirtii. Tineretul în blugi.

GIURGIU : Nu vă convine. Nu vă convine că tineretul vine din urmă. Nu vă convine să facă lucruri mai noi, mai bune, mai trainice.

VRĂBIESCU (semnind) : Țic, viața ți-a dat o palmă. Nu ți-ajunge? Sau ai nevoie de un climat de palme, ca să te trezești...

GIURGIU : Știu că îmi purtați cu toții pică. De cînd așteptați momentul ăsta, de cînd m-așteptați la cotitură!... Dumneata, mai ales! Pentru sancțiunea pe care ai luat-o din cauza mea și pentru beneficiul tăiat... Îți stau ca un nod în gît.

VRĂBIESCU : Complet greșit, complet eronat. Ești tinăr, ești foarte tinăr. Tineretul în blugi.

GIURGIU : Credeți că sînt un farseur. Că pozez în tinăr neînțeles. Că vreau să fac experiența asta, din teribilism, din spirit de frondă, asta credeți! Numi spuneți mie, cunosc tactica.

VRĂBIESCU : Dacă C.O.M.-ul îți dă mină liberă...

GIURGIU (exasperat) : C.O.M.-ul, iarăși C.O.M.-ul! Cum o să-mi dea C.O.M.-ul mină liberă, cînd C.O.M.-ul e făcut tot din dumneavoastră?! Eu am nevoie să-mi aprobați experiența, nu să-mi dați mină liberă. Să lăsați neprincipalitatea la o parte! Și prejudiciile!

VRĂBIESCU : Ești tinăr, ești foarte tinăr. Viața ți-a dat o palmă. Ai șanse mari de reușită sau de nereușită. Epoca asta e epoca recuperărilor.

GIURGIU : Dar eu n-am nevoie să fiu recuperat. Eu vreau să mă reabilitez singur. Numai lăsați-mă, asta e tot ce vă cer!

VRĂBIESCU : Complet greșit, complet eronat. Fă-ți alte repere, altfel te vei pierde în climat. Tineretul în blugi. (*A terminat de semnat și-i întinde hirtii. Are o privire vidă, de sticlă. Apare Arvințe.*)

ARVINTE (cătore Giurgiu) : Mergi? (Cei doi ies. Mergînd.) E-n stare să te mănînce cu fulgi cu tot. Seamănă cu moșul nostru de matematică, ți-aduci aminte? Așa e și Vrăbescu, omul dracului. Ferește-te de el! Ascultă, o știi pe-aia cu pisica, șoarecele și măgarul? Nu?! Ah, e fantastică! Zice că o dată, fiind împreună, pisica, șoarecele și măgarul au început să-și facă confidențe. Și ce să vezi... (*Ies. Sună telefonul. Răspunde Vrăbescu.*)

VRĂBIESCU (la telefon) : Să se mărite?! Asta-i bună! De ce s-o las, măi To-

miță, de ce s-o las? Măcar tu ar trebui să înțelegi. N-a terminat reperele. Măritiș, măritiș, dar reperele sînt repere!... Nici un concediu, nici o recuperare, mai ales recuperare!, pînă la victoria definitivă, pe luna asta, asupra reperelor. (*Inchide telefonul. Fumează acerb. Intuneric.*)

Tabloul 4

Spațiul directorului Calomfir. Luiza și Calomfir ies și intră secretarul de partid, Toma. Se așază în locul lui Calomfir și deschide un ziar. Apare Giurgiu și se așază într-un fotoliu.

TOMA (uitîndu-se în ziar) : Cunosc cazul tău. E un caz clasic.

GIURGIU : Care este părerea dumneavoastră?

TOMA (tot timpul se uită în ziar) : O experiență nu e niciodată aceeași.

GIURGIU (sărînd de pe scaun) : Deci, mă sprijiniți! Dumneavoastră, ca secretar de partid, mă sprijiniți!

TOMA (egal tot timpul) : Nu eu. C.O.M.-ul e însărcinat.

GIURGIU (dezamăgit) : Și dumneavoastră mă expediați. Și dumneavoastră vă e frică.

TOMA : De ce mi-ar fi frică?

GIURGIU : De scandal. De explicații la alte niveluri. E doar aceeași experiență cu care, la București, am dat greș... am dat foc la un banc de probe.

TOMA : Fii mai explicit.

GIURGIU : Mai explicit decît atîta nu se poate. Vreau să fac experiența! Și dumneavoastră sințeti singurul care mă puteți sprijini. În documente scrie să sprijiniți noul.

TOMA : Nu eu. C.O.M.-ul e însărcinat.

GIURGIU (exasperat) : Adică, eu vreau să repet o experiență care la Institut a produs pagube serioase, și vreți să spuneți că pe dumneavoastră nu vă interesează, și lăsați...

TOMA (întrerupîndu-l imperturbabil) : O experiență nu e niciodată aceeași.

GIURGIU (continuuînd ca și cum nu l-a auzit) : ...C.O.M.-ul să se descurce cum o ști, atunci, la fața locului. Ca și cum nici unuia n-ați mîncat, nici gura nu vă miroase!

TOMA : Fii mai explicit.

GIURGIU : Mai explicit decît atîta nu se poate. V-am spus, am reparat greșeala de la București. Acum, totul e în ordine, absolut totul. Am schimbat sistemul de ungere și alte cîteva sisteme. De data asta, reușesc, vă garantez că reușesc. Și vom cîștiga cu toții, va cîștiga țara!

TOMA : De ce mi-ar fi frică? E un caz clasic.

GIURGIU : Nu e un caz clasic. Nu e un caz clasic, să te retrogradeze în uzina pe care pînă mai ieri o controlai și căreia îi făceai rapoarte...

TOMA : ...rapoarte de diferite neglijențe.

GIURGIU : Dăr dumneavoastră nu erați aici, pe vremea aceea. Nu v-au afectat rapoartele mele. N-aveți nici un motiv de ranchiună sau de neprincipialitate. Trebuie să mă ajutați. Trebuie să învingem starea asta de neprincipialitate a oamenilor !

TOMA : De ce mi-ar fi frică ?

GIURGIU : Proiectul e bun, e senzațional. Reduc consumul cu 50%. Am schimbat sistemul de ungere și alte câteva sisteme. Începem producția de serie și ne îmbogățim. Valuta va curge gîrlă, gîrlă. *(Celălalt continuă să se uite în ziar.)* Ce vă uitați așa la mine ? Vi se pare că sînt nebun, că aiurez ?

TOMA *(ridicîndu-se și împăturind ziarul)* : Cunosc cazul tău. E un caz clasic. *(Iese. Giurgiu rămîne pe locul lui. Intră Luiza și Calomfir și-și reiau locurile.)*

GIURGIU *(continuă, aprins)* : Trebuie să învingem odată starea asta de neprincipialitate a oamenilor !

CALOMFIR *(apasă o clapă)* : Dă-mi-l pe Tony.

LUIZA : Chiar acum l-am prins.

CALOMFIR *(la telefon)* : Tony ? Eludează problema reperelor... Las-o pe Eleonora de la A1B2C3D4E5 să se mărite, las-o să-și urmeze cursul... Reperele n-au ce căuta în viața noastră, viața noastră n-are ce căuta în repere...

GIURGIU : Proiectul e bun, e senzațional ! Reduc consumul cu 50%, înțelegeți, 50% ! Am schimbat sistemul de ungere și alte câteva sisteme. Ne îmbogățim. Intrăm în producția de serie și ne îmbogățim ! O să exportăm. Valuta va curge gîrlă, gîrlă... *(Calomfir apasă o clapă.)*

CALOMFIR : Dă-mi cantina.

LUIZA : Poftiți cantina.

CALOMFIR : Cantina ? Azi vin să mănînc la voi... Cu încă 2000 de prieteni simandicoși... Vrem cu toți să ne spălăm pe mîini. Cu bine. *(Închide.)*

GIURGIU : Nu mă credeți, nu-i așa ? Credeți că sînt nebun, că aiurez ?

CALOMFIR *(apasă clapa)* : Dă-mi Telefoanele.

LUIZA : Poftiți Telefoanele.

CALOMFIR : Telefoanele ? Cîți vorbitori pe cap de telefon vă convin ?... De la unul în sus deveniți publice ? Atunci înseamnă că toate sînteți publice... Branșați-vă.

GIURGIU : Nu vă convine. Nu vă convine ca tineretul să vină din urmă. Să facă lucruri mai noi, mai bune, mai trainice.

CALOMFIR : Iarăși ? *(Apasă o clapă.)*

Dă-mi sera.

LUIZA : Poftiți sera.

CALOMFIR : Alo ? „Regina nopții“ ?... Stai liniștită, ți-am verificat dosarul, ești în regulă... „Ciuboțica cucului“ degeaba se bate cu pumnii în piept, dumneata miroși mai frumos ca ea. E altceva, cu totul altceva. *(Închide.)*

GIURGIU : Vă bateți joc. Omul e în mina dumneavoastră o... un... o jucărie... un nimic. Să știți că eu ajung cu problema asta sus, foarte sus.

CALOMFIR *(apasă clapa)* : Dă-mi-l pe Tony pe „scurt“. Mai pe scurt.

LUIZA : Îl aveți pe Tony mai pe scurt.

CALOMFIR *(la telefon)* : Tony ?... Iarăși... În problema reperelor, eludează-o pe Eleonora de la A1B2C3D4E5. Nu reperele ne-au făcut pe noi, ci noi am fost făcuți prin repere. *(Închide. Luiza apasă o clapă.)*

LUIZA : Îți fac o cafea.

CALOMFIR : Cafeaua îmi face rău. Oana a ordonat să-mi faci ceai. Ceai de gălbenele.

LUIZA : Oana ordonă acasă, i-ajunge. Eludează-o în problema... în anumite probleme. Cred că exagerăm în problema apelativelor.

CALOMFIR : Să nu-ți mai spun Luiza ?

LUIZA : Ba da. Dac-am început, să mergem pînă la capăt. Dacă am cap, să mergem pînă la început. *(Vine din anticameră cu două cești de cafea și le pune pe biroul lui Calomfir. Apoi ies împreună. Revine Toma, cu o carte roșie. Se așază pe scaunul lui Calomfir și soarbe o înghițitură de cafea.)*

GIURGIU *(continuînd perorația)* : Experiența trebuie să aibă loc. Trebuie să mă reabilitez. E șansa mea, nu vă dați seama ? Este experiența vîlșii mele. Aveți putere, faceți justiție !

TOMA : De cine mi-ar fi frică ?

GIURGIU : Păi tocmai că n-aveți de cine să vă fie frică ! Dacă și dumneavoastră vă e frică, atunci înseamnă că totul se duce de ripă.

TOMA : E un caz clasic.

GIURGIU : Vreți să vă spun eu adevărul ? Locul dumneavoastră nu e aici, ci la strung, de unde ați plecat.

TOMA : Fii mai explicit.

GIURGIU : N-aveți curaj. N-aveți curaj să-l înfrunțați pe Calomfir. Și, fără curaj, n-aveți ce căuta în funcția asta !

TOMA : Nu numai eu. Tot C.O.M.-ul e însărcinat cu curaj. O experiență nu e niciodată aceeași.

GIURGIU : Mereu aceeași placă. Nu vreți să mă ascultați. Vă faceți că nu înțelegeți, numai să scăpați de mine. Ei bine, n-o să scăpați. Să știți că eu știu să lupt. Și, dacă e nevoie, lupt prin orice mijloace.

TOMA : Cunosc cazul tău. E un caz clasic. (Se ridică și iese. Reintră Calomfir și Luiza și-și reiau locurile. Calomfir apasă o clapă. Se face întuneric.)

Tabloul 5

Spațiul portarului Tudor. Pe geamlicul gheretei, tot timpul lunecă umbre.

GIURGIU (*oferind pachetul de țigări*) : O țigară bună ?

TUDOR : Mulțum, eu nu schimb niciodată țigările.

GIURGIU (*soarbe o înghițitură de cafea*) : Aș vrea să am încăpăținarea dumitale, omule.

TUDOR : Dacă-ți trebuie, ia-o. Gratis. Deși pe mine m-a costat ceva. Ceva experiență de viață.

GIURGIU (*soarbe din cafea*) : Azi avem doar 50% năut. Progresăm. Ce-o să ne facem, când n-o să mai aibă deloc năut ? Ce-o să mai sperăm atunci ? Ce-o să ne mai dorim ? Vom fi niște blazați. Mai bine cu năut, îți spun eu... Ne ține interesul treaz. (*Mai soarbe o înghițitură.*) Te văd preocupat în ultimele zile...

TUDOR : Nu reușesc să-mi amintesc ce duceam în brațe...

GIURGIU : Iarăși visul acela ?

TUDOR : ...Mă plimbam printre strungurile și bancurile voastre de probe... Și duceam ceva în brațe... Încerc să-mi amintesc și nu pot... Mă obsedează...

GIURGIU : Poate duceai în brațe grenade... De pe vremea tinereții dumitale...

TUDOR : Nu... Era un vis actual. Trebuie să-mi amintesc. (*Trage puternic din țigară.*)

GIURGIU (*brusc*) : Omule, trebuie să mă ajuti !

TUDOR : Eu ? În ce fel ?

GIURGIU : Trebuie să intervii pentru mine. Am obosit să mă lupt și cu directorul, și cu secretarul de partid, și cu Vrăbiescu... cu fanaticul ăsta de Vrăbiescu. Nimeni nu mă ascultă, nimeni nu mă ia în seamă. Nu pot să mă bat cu ei, nu vorbim aceeași limbă. Toți sint porniți împotriva mea. Pe căi cinstite, nu-i pot convinge să-mi aprobe experiența. Dumneata mă poți ajuta. Ești prieten cu ei, cu toți. N-am înțeles cum, dar ești prieten cu toți, de la director pînă la ultimul angajat.

TUDOR : De unde ai dedus că sintem prieteni ?

GIURGIU : Vă spuneți pe numele mic. Asta te frapează de prima dată cînd intri aici.

TUDOR : Așa nu e un motiv să fim prieteni. Uite, să-ți explic ce se-ntîmplă aici...

GIURGIU (*întrerupîndu-l*) : Nu-mi mai explica nimic. M-ajuti, sau nu ? Sintem prieteni, sau nu ?

TUDOR (*suferînd*) : Dar nu pot, Miroanec-tată ! Tocmai asta e, din cauza acestor apelative, nu pot ! Cum să-ți explic, aici e vorba de altceva, noi nu sintem prieteni...

GIURGIU : Noi doi nu sintem prieteni ?

TUDOR : Ba noi, doi, da ! Dar, eu cu ceilalți... Nu sint neapărat prieten cu ei. Ne spunem pe nume, atîta tot. Poate nu înțelegi, pentru asta trebuie să-ți explic...

GIURGIU (*dezamăgit*) : Nu-mi mai explica... Am înțeles. De fapt, nici nu știu ce m-a făcut să... să deschid discutia asta. Iartă-mă.

TUDOR : Dar, Miroanec-tată, n-ai înțeles nimic. Dă-mi voie să-ți explic !

GIURGIU : Omule, dă-mi mie voie să-ți explic ! Dumneata stai aici la poartă și vezi viața altfel. (*Pe geamluc lunecă umbre, în ambele direcții.*) Lumea vine, lumea pleacă... Crezi că viața a rămas aceeași ca pe vremea tinereții dumitale... Ca pe vremea cînd luptați cu arma în mînă și nimeni nu putea să vă pună nici o pilă ca să învingeți... Crezi că, odată războiul terminat, lumea a devenit bună și iubită ? Hm, cît de naiv ai rămas ! Dumneata stai aici la poartă, toată lumea te salută, cu toți ești prieten, toată lumea te iubește. Dar toată lumea te iubește pentru că nimeni nu vrea să-ți ia locul. Nimeni nu vrea să devină portar. Iartă-mă, dar adevărul e cîteodată hid. Dumneata, însă, sint sigur, poți să-l suporti. Ai văzut la viața dumitale multe, mult mai hidease... Da, omule, dumneata stai aici la poartă și ți-e bine. Dar înăuntru, să știi, înăuntru e altceva. Înăuntru e groapa cu lei. Înăuntru e infernul.

TUDOR (*disperat*) : Nu-i adevărat ! Altul e motivul ! Dar lasă-mă să vorbesc, pentru numele lui Dumnezeu !

GIURGIU : Nu vorbe îmi trebuie, ci fapte. Știu care e motivul. Dumneata ești făcut dintr-un aluat care nu se va sfărca niciodată. Aluatul luptătorilor din linia întâi. Dar știi, e imposibil să nu știi, pentru că ai trăit acele vremuri, că nu totdeauna cauzele drepte se impun pe căile cele mai drepte. (*Sculîndu-se în picioare.*) Eu voi face această experiență, ți-o promit ! (*Apare Radu Arvințe.*)

ARVINTE : Salut, Tudore ! (*Tudor nu răspunde. Este marcat de ceea ce i se întîmplă.*) Mergem ? (*Giurgiu țese hotărît, fără nici un cuvînt. Arvințe, în*

spatele lui.) O știi pe-ai-a cu găina, oia și țințarul? Nu? Ah, e fantastică! Zice că, fiind împreună, găina, oia și țințarul au început să spună bancuri. Ei, și unul dintre ei, nu se știe care... (Ies. Pe geamlie alunecă umbre.)

O VOCE : 'neața, Tudore !

ALTA VOCE : Să trăiești, Tudore !

ALTA VOCE : Noroc, Tudore !

(Tudor nu răspunde. A rămas nemișcat. Intuneric.)

Tabloul 6

Spațiul inginerului Vrăbiescu. Nu e nimeni în acest spațiu, în afară de Giurgiu, care vorbește la telefon.

GIURGIU *(la telefon)* : Oamenii sînt așa cum sînt, și dumneata știi asta !... La București te-am oprit să intervii, tocmai pentru că vroiam să vin aici și să mă reabilitez prin propriile puteri... Nu pot să-ți dau un nume, toți sînt la fel... Trebuie la cineva care-i are pe toți în mină... Asta e situația... Tată, sînt absolut sigur de reușită. Trebuie să fac experiența asta, e vital pentru mine ! Vezi ce poți face. Dar pînă la ședință, altfel sînt pierdut ! *(Intuneric.)*

Tabloul 7

Spațiul directorului Calomfir

LUIZA *(apasă o clapă)* : Ministrul, pe direct.

CALOMFIR : A aprobat „Regina nopții”...

LUIZA : Nu. Celălalt ministru.

CALOMFIR : A aprobat telefon public.

LUIZA : Nu. Celălalt ministru.

CALOMFIR : Celălalt ministru ? ! Dă-mi-l.

(Ridică receptorul.) Alo... Bună ziua, tovarășe ministru... Eu sînt... Nimic deosebit... Mergem bine, din ce în ce mai bine... Giurgiu ? Merge bine, din ce în ce mai bine... Apelativele ? Merge bine, din ce în ce mai bine... Planul ? Merge și el bine, din ce în ce mai bine... Giurgiu ? Iarăși ? Am înțeles ce vă interesează... Mergem cu toții bine, din ce în ce mai bine... Bună ziua, tovarășe ministru, din ce în ce mai bună ziua. *(Închide. Iese împreună cu Luiza. Intră Toma, care se așază în scaunul lui Calomfir. Sună telefonul.)*

TOMA *(ridică receptorul)* : Bună ziua, tovarășe secretar... Eu sînt... Nimic deosebit... Stăm bine, din ce în ce mai bine... Giurgiu ? Stă bine, din ce în ce mai bine... Apelativele ? Stau bine, din ce în ce mai bine... Planul ?

Stă și el bine, din ce în ce mai bine... Giurgiu, un caz clasic, stă bine, din ce în ce mai bine... Am înțeles unde bateți... În concluzie, stăm bine cu toții, din ce în ce mai bine... Bună ziua, tovarășe secretar, din ce în ce mai bună ziua... *(Închide. Se scoală din scaunul lui Calomfir și se așază într-un fotoliu. Își aprinde o țigară. Intră Calomfir, care se așază în celălalt fotoliu. Relaxați.)*

CALOMFIR : M-a sunat ministrul.

TOMA : Care ministru ?

CALOMFIR : Celălalt ministru.

TOMA : Ah... De ce ne-ar fi frică ?

CALOMFIR : În legătură cu Giurgiu.

TOMA : Și pe mine m-a sunat, de la Municipiu. În aceeași legătură.

CALOMFIR : Ești în formă să conduci o ședință-model ?

TOMA : O ședință-model nu e niciodată aceeași. Totuși, sînt în formă să o conduc.

CALOMFIR : Să bem, atunci !... Niște cafea. Luiza recuperează. O să ne ocupăm noi.

TOMA : De acord. Dar Oana ? Ceaiul de gălbenele ?

CALOMFIR : Le eludăm pe toate, în problema cafelei. *(Intuneric.)*

Tabloul 8

Spațiul directorului Calomfir. Ședință de C.O.M. în cel mai adevărat sens al cuvîntului. Sînt prezenți toți cei care vor vorbi mai jos, cit și cei care nu vor vorbi, adunăți în jurul unei mese foarte rotunde — subliniem, foarte rotunde (și nu dreptunghiulare, cu latura mică, foarte mică, așa cum se mai întîmplă uneori, e-adevărat, rar, foarte rar). Fiecare are în fața cîte un dosar, în afară de Radu Arvinte.

TOMA : Ca de obicei, autorul este în mijlocul nostru, dar, tot ca de obicei, nu ne interesează persoana lui. Pavle... dacă ai ceva de spus în povestea asta...

CALOMFIR : Mda. Am citit proiectul cu mare atenție și fără prejudecăți. Cred că așa ați făcut și voi. Am o părere clară despre proiect și despre experiență, dar, ca de obicei, nu o voi dezvălui acum, ci o voi exprima prin vot, la sfîrșit. Toma, procedura obișnuită...

TOMA : Ca de obicei, avînd de-a face cu o chestiune pur științifică, nu vom dezbate asupra ei. Fiecare are o părere care a rezultat din studierea proiectului. Valoarea proiectului este singura care contează în aprobarea acestei experiențe. Nimic altceva. Repet, nimic altceva.

ARVINTE (agitându-se): Nu se poate, e un caz deosebit, trebuie să discutăm.

TOMA: Nu e deloc un caz deosebit.

ARVINTE: Ba este. Toată uzina știe despre el. Nu putem să trecem așa ușor... să ne eschivăm... Trebuie să facem lumină în acest caz!

O VOCE: Toma, lasă-l să vorbească.

ALTĂ VOCE: Da, da, lasă-l să vorbească!

TOMA: Sinteți de acord să renunțăm la procedura obișnuită? (*Toți ridică mâinile.*) Te-ascultăm, Radule.

ARVINTE (*se scoală în picioare*): Tovarăși, dragi tovarăși, dumneavoastră uitați omul care a făcut acest proiect. Păi să vă spun eu, tovarăși, care e adevărul. Tovarășul Giurgiu, aici de față, vrea să facă aceeași experiență care la București a eșuat lamentabil și s-a soldat cu foc! Or, stimați tovarăși, nu se poate așa ceva, nu se poate să ne lăsăm orbiți! Noi sîntem chemați să gospodărim avutul țării, nu să-l păgubim. Nu ne putem bate joc, tovarăși! Pînă aici! Tovarășul Giurgiu a fost retrogradat în uzina noastră pentru fapta lui, și noi, în loc să-l punem la treabă să se recicleze, ce vrem să facem? Să-l lăsăm! Să-l lăsăm să repete experiența! E prea de tot, tovarăși. După ce ne-a beștelit cum a vrut pe la centrală și pe la minister, după ce am fost sancționați cu suspendarea beneficiului din cauza rapoartelor sale, după ce am fost scuțurați pe la toate nivelurile, de ne-au mers fulgii, noi n-am găsit altă răsplată pentru el decît să-l lăsăm să-și facă mendele și să se reabiliteze! Dar ce sîntem noi, tovarăși, dragi tovarăși, societate de binefacere, școală de corecție, cămin de reeducare, ca să reabilităm pe toți... ratații, pe toți... pierde-vară! (*Se aprinde, în timp ce membrii se uită consternați unii la alții. Giurgiu își păstrează calmul.*) Eu îl cunosc, tovarăși, dragi tovarăși, pe tovarășul Giurgiu, încă din facultate, și vă pot dezvălui multe tare ale acestui om. De pe atunci umbla cu fel de fel de tertipuri ca să schimbe ordinea firească a lucrurilor, să facă și să dregă... Era un nemulțumit. Azi îl lăsăm să schimbe un sistem de ungere, miine, cine știe ce-o să vrea să mai schimbe... Trebuie să fim atenți, tovarăși, dragi tovarăși, cu lucrurile acestea nu ne putem juca! Eu am fost coleg cu el, îi știu bine dedesubturile. El mi-a spus că e un nemulțumit, el, cu gura lui, credea c-am să uit... Or, dragi tovarăși, nouă nu ne trebuie nemulțumiți. (*Un hohot de ris general îi acoperă cuvintele*). N-avem nevoie de nemulțumiți.

O VOCE: Tomiță, dă-l afară.

ALTĂ VOCE: Așa e, dă-l afară, ne strică firma.

ALTĂ VOCE: Lăsați-l, că ne mai distrează! Ia mai zi-i, Radule!

TOMA: Radule, tu ai citit proiectul?

ARVINTE: Care proiect?

TOMA: Proiectul experienței.

ARVINTE (*în vădită dificultate*): Nu... Dar nu despre proiect e vorba aici, ci despre antecedentele tovarășului Giurgiu.

TOMA: Nu ne interesează antecedentele tovarășului Giurgiu. N-ai citit proiectul, nu ești în temă, nu participi la vot!

ARVINTE: Dar nu înțelegeți că Giurgiu e un farseur, că vreau să se întoarcă la București pe spinarea noastră?! Eu am venit aici, în orașul ăsta mic și... mi imi mîncînc tinerețea, și el vrea să se întoarcă în Capitală! Nu vedeți că vrea să ne păcălească?!

TOMA: Nu ne interesează persoana lui Miron Giurgiu. Ce părere ai despre proiectul experienței?

ARVINTE (*disperat*): Dar, tovarăși, stimați tovarăși, partidul ne învață că omul este principalul...

O VOCE (*intrerupîndu-l*): Știm ce ne învață partidul. Mai puțină vorbă, mai multă faptă. Ai citit proiectul? (*ArvinTE înghite în sec. Hohot de ris.*)

ARVINTE: Să știți că eu am să anunț cum s-a desfășurat această ședință. (*Alt hohot de ris.*)

TOMA: Nu e nevoie, se știe!

ARVINTE: Am să fac un raport! O să vă pară rău, o să vedeți, o să vă pară rău!

TOMA: Ai citit proiectul? (*Hohot de ris. ArvinTE iese furios.*)

TOMA: Să revenim. Procedura fiind spartă, dacă cineva mai are ceva de spus? Tony...

VRĂBIESCU: Experiența va eșua. (*Toate capetele se întorc spre el.*) În argumentația proiectului se spune că experiența va reuși sută la sută. Complet eronat. Complet greșit. Proiectul e bun, dar experiența va eșua. Deci, nu sînt de acord cu experiența asta. Mai precis, nu sînt de acord numai cu experiența asta. Vedeți voi... Reușita nu se planifică. Reușita se estimează. Reușita apare. Reușita survine. Nu o singură experiență trebuie să aprobăm noi alci, ci un climat de experiențe. Autorul se bate cu pumnii în piept că va reuși experiența. Dar autorul e tînăr, e foarte tînăr. Tineretul în blugi. Va mai avea nevoie nu de una, nu de două, ci de o sută... sau de două sute de experiențe... nu știu exact cite... pînă va pune la punct sistemul. Repet, nu o experiență, ci un climat de experiențe, asta trebuie să aprobăm noi acum! Altfel, viața ne va da o palmă. Să-i dăm mînă liberă.

Tomiță, în procesul verbal scrie așa :
dacă să se dea sau nu mină liberă
tînărului Giurgiu să pună la punct
sistemul. Asta votăm noi acum. Altfel,
ne-am adunat degeaba. (Cîteva clipe
de tăcere.)

TOMA : Pavel, vrei să spui ceva ?

CALOMFIR : Nu.

TOMA : Să votăm. (Intuneric.)

Tabloul 9

Spațiul portarului Tudor.

Umbre lunecă pe geamlicul gheretei.
Cîteva clipe, Giurgiu și Tudor fumează
în tăcere. Giurgiu pare marcat de tot ce
îi se întîmplă.

GIURGIU : Omule, ce se întîmplă aici ?
Nu mai înțeleg nimic.

TUDOR (cu un zîmbet hitru în colțul gu-
rii) : Ai observat că se întîmplă ceva ?
Să anunțăm organele competente.

GIURGIU : Omule, lasă gluma.

TUDOR : Ei bine, ce se întîmplă ?

GIURGIU : Mă simt ca un străin. Tot
timpul sînt în contratimp. E ceva ciu-
dat... Oamenii sînt ciudați... Nu-i re-
cunosc... (Își cuprinde capul în mîini.)
Cred c-am făcut un șoc. (Tudor iz-
bucnește în ris. Ride mult, nestăpînit.
Giurgiu, buimac, tace.)

TUDOR (revenindu-și) : Așadar, omule,
vrei să știi ce se-ntîmplă aici... Și, dacă
se întîmplă ceva anormal, să anunțăm
organele competente. N-ai nici o grijă,
organele competente știu ce se în-
tîmplă aici. Am vrut să-ți explic mai
de mult, dar nu m-ai lăsat. A trebuit
să trăiești experiența acestei ședințe
de C.O.M. ca să-ți vii în fire... Mai
bine mai tîrziu, decît niciodată. Ei bi-
ne, omule, aici se petrece... o experien-
ță. (Privire nevoiașă a celui alt) Da,
Miroane-tată, o experiență. Experien-
ța apelativelor.

GIURGIU (încercînd să asimileze) : Ex-
periența apelativelor ?

TUDOR : Cine se angajează aici, trebuie
să știe două lucruri : meserie și încă
ceva... Anume, prenumele tuturor oa-
menilor din fabrică, de la director la
portar. E o condiție foarte importan-
tă : condiția apelativelor. Fără ea, fa-
brica nu angajează. (Face un gest larg,
concluziv). Experiența apelativelor...

GIURGIU (cu o voce care nu mai e a
lui) : Asta era, deci !... (Pauză.) Sînt
mai deștept cu zece ani, după ședința
asta... Cum de nu mi-am dat seama ?

TUDOR : Erai ocupat. Erai ocupat să
scapi din pinza perfidă care te cu-
prindea încet-încet, și pe care de fapt
o țeseai singur. Au existat, adunate
toate grămadă și îndreptate împotri-
va ta, și tactica așteptării la coțitură,
și interese personale meschine, și po-

litica obstrucționării tineretului, și oa-
meni ostili promovării noului, și in-
vidie, și prejudecăți, și egoism, și
inerție. Dar acum ești conștient că
toate au existat doar în inchipuirea
ta. Mai precis, ai venit cu ele în va-
liză. Le-ai descărcat și le-ai luat di-
rect în circă... Și le-ai dus... Le-ai dus
tot timpul... Ai fost pradă propriei
tale inchipuiri... (Intră directorul Ca-
lomfir.)

CALOMFIR : Bună dimineața, Tudore !

TUDOR : Bună dimineața, Pavel ! (Își
string mina.)

CALOMFIR (cătore Giurgiu) : Bună dimi-
neața.

GIURGIU (sculindu-se în picioare, cu
respect) : Bună dimineața, tovarășe
director.

CALOMFIR (intorcîndu-se către Tudor) :
Ei, ce mai veste-poveste de la Tinta-
va ?

TUDOR : S-au copt strugurii.

CALOMFIR : Așa, deci... S-au copt stru-
gurii. Era și vremea, dealtfel. Noi, ca-
re am mîncat atîta aguridă, parc-am
avea poftă și de ceva struguri, nu
crezi, Tudore ?

TUDOR : Ba da, Pavele. De mult ducem
în noi pofta asta. Noi, românii, așa ne
naștem, cu pofta de struguri în noi.

CALOMFIR (se întoarce către Giurgiu) :
Să treci pe la mine. Să stabilim date-
le concrete, să dezafectăm un banc de
probe, să-ți alegi oamenii... Apucă-te
de treabă. Timpul n-așteaptă.

GIURGIU (cu respect) : Da, tovarășe di-
rector.

CALOMFIR : Perfect. Te-aștept. (Dă să
iasă. Se întoarce.) Ah, poți să-mi spui
Pavel... E mai scurt. Și mai simplu...
(Mai întîrzie o clipă, rotîndu-și pri-
virea prin gheretă, apoi iese. Cîteva
clipe de tăcere. Giurgiu, în picioare,
privește în gol. Intuneric.)

★

Spațiul directorului Calomfir.

Calomfir intră și apasă o clapă.

CALOMFIR : Luiza, ce-avem astăzi ?

LUIZA (dîn anticameră) : Astăzi avem
ce-am avut și ieri și ce vom avea
și mâine.

CALOMFIR : Iarăși, frate ?

(Intuneric.)

★

Spațiul portarului Tudor.

Îi regăsim pe cei doi exact în aceeași
poziție.

GIURGIU (hotărîndu-se brusc) : Am ple-
cat.

TUDOR : Mai stai. Nu ți-ai băut cafeaua.
Mai e pînă la începerea programului.
(Giurgiu rămîne în aceeași poziție.)
Știi ce duceam în brațe ? Mi-am amin-
tit. Paie... O grămadă de paie uscate...

GIURGIU : Era un vis, nu erau paie...
TUDOR : Am umblat mult prin uzină.
Printre strungurile voastre și printre bancurile voastre de probe. „Dar ce faci, măi omule, în mijlocul uzinei, cu paiele-astea ? Unde le duci ?” Nu m-a întrebat nimeni. Nu s-a mirat nimeni. Nu m-a întrebat nimeni. (Pauză. Pauză lungă.)

GIURGIU (un pas spre ieșire) : Am plecat.

TUDOR : Mai stai... Cafeaua e naturală, am făcut-o special pentru tine.

GIURGIU : Am treabă, Tudore. Mă duc la Pavel... Trebuie să dezafectăm... Mi s-a aprobat un climat de experiențe, ca să pun la punct sistemul.

TUDOR : Ai tot timpul să pui la punct sistemul. Mai stai o clipă cu mine...

GIURGIU : Nu pot. M-așteaptă și Tony...

TUDOR : Tony Vrăbiescu... Fanaticul Tony Vrăbiescu...

GIURGIU : Trebuie să discutăm, să vedem... Voi face un set de experiențe, înțelegi, nu una, ci un set de experiențe ! Vezi bine, am treabă !

TUDOR : Mai stai o clipă cu mine... E-adevărat, în afară de cafea, n-am ce să-ți ofer... decît o vorbă sinceră, în afara oricărei experiențe...

GIURGIU (se trage spre ușă) : Lasă-mă, Tudore. Am treabă. Trebuie să dezafectez, să-mi aleg oamenii. Am de făcut un set de experiențe, înțelegi, un set de experiențe ! Lasă-mă !

TUDOR : Miroane-băiete, și eu sînt prins în experiența apelativelor... N-am avut ce face... Nu-i așa, însă, că tu, venind aici, nu făceai nici o experiență ? Intrînd aici, la mine în gheretă, și blind

cafeaa, și discutînd, nu-i așa că nu făceai nici o experiență ? Nu-i așa că, spunîndu-mi pe numele mic, nu făceai nici o experiență, ci chiar așa era ?

GIURGIU (expeditiv) : Da, sigur, Tudore. Dar acum am treabă. Trebuie să discut cu Pavel, și cu Tony, și cu Toma... Am treabă, trebuie să fac experiențele. Trebuie să pun la punct sistemul.

TUDOR (apucîndu-l de braț) : Mai stai o clipă, îți mai fac o cafea.

GIURGIU : Nu pot, Tudore. Lasă-mă. (Se smulge ușor brutal, eliberîndu-se de o încălțătură care-l deranja.) Am treabă. Cu Tony, cu Pavel, cu Toma. Niște oameni extraordinari. Care m-ajută să-mi fac experiența. Nici nu știam că-mi sînt prieteni. Am fost un prost.

TUDOR : Nu sînteți prieteni. E doar o experiență. Experiența apelativelor...

GIURGIU : Ba nu. Sînt prietenii mei ! Lasă-mă. M-așteaptă experiențele. Un set, înțelegi, un set întreg ! (Febril.) Mai ai țigări ? Poftim... ține ! (Îi pune cîteva țigări pe masă, apoi îi lasă tot pachetul.) Am plecat. Salut, Tudore. (Iese rapid. Cîteva clipe de tăcere. Pe geamlîc lunecă umbre.)

O VOCE : Neața, Tudore !

ALTĂ VOCE : Salut, Tudore !

ALTĂ VOCE : Să trăiești, Tudore !

(Bătrînul nu răspunde. Se îndreaptă către masă, ușor girbovit, cu mîna lipită de șold. Caută într-un sertar și scoate o țigară dintr-un pachet de „Mărășești”. O rulează apăsînd între degete. Soneria ceasului țîpă prelung.)

S F Î R Ș I T

(Continuare de la p. 55)

tuaiilor posibile, imaginate de norocosul scriitor. Teza comediei — dragostea nu se poate susține artificial — atît de frecventă în teatrul epocii (în teatrul tuturor timpurilor, dealtfel), este un prilej, pentru umoristul jovial, să toarne în replică cinismul inteligent al unor atente observații sociale. Critica lumii avute este implicită, indiscreția cu care dramaturgul privește prin ușile larg deschise ale somptuosului apartament are hazul intrusului spiritual, care observă totul.

Între 1921 și 1940, piesele lui Minulescu s-au bucurat de distribuții prestigioase (Aristide Demetriade, Ion Livescu, Ion Moțun, Marioara Voiculescu, N. Bălțăteanu, Ion Sîrbul etc.), de regizori eminenți, ca Paul Gusti.

Comediile *Lulu Poppescu*, *Allegro ma non troppo*, *Amantul anonim*, *Porumbița*

fără aripi etc. (în seria de *Opere*, II, 1976, Emil Manu a început tipărirea integrală a dramaturgiei), chiar dacă arată, la o lectură atentă, intrigă lineară și caractere neadîncite psihologic, rețin, totuși, atenția, prin dialogul plin de „capcane” verbale, în care trăiește spiritul boem. Minulescu a scris o dramaturgie „de salon” sui-generis, în care salonul e urcat, burlesc, la mansardă, loc al desfătării artiștilor eternizați de Henri Murger — aceiași pretutindeni, în vremea cînd se clamau îndemnuri-manifest, pentru blamarea celor lipsiți de ideal : „Veniți, să vă aprind în suflet lumina stînselor făclii / Și-n versuri, fantasmagoria și vraja noilor magii ! / Iar cînturile voastre — / Cînturi cu care azi cerșii o piine — / Să le-nunun cu strălucirea aureolelor de miine !”